

Результати 4-го щорічного моніторингу «Діалог зі сприяння торгівлі» (за результатами опитування бізнесу)

Оксана Кузяків

виконавчий директор Інституту економічних досліджень та політичних консультацій
керівник проекту «Діалог зі сприяння торгівлі»

Ірина Федець

старша наукова співробітниця Інституту економічних досліджень та політичних консультацій

м. Київ, 5 березня 2019 року

Моніторинг: ключові факти

- **У жовтні-грудні 2018 року** Інститут економічних досліджень та політичних консультацій провів **четверту хвилю щорічного опитування** українських експортерів та імпортерів в рамках проекту «Діалог зі сприяння торгівлі»
- **Мета дослідження:**
 - оцінити зміни в політиці сприяння торгівлі та практиці її виконання;
 - оцінити рівень залучення бізнесу до діалогу з владою у сфері розробки заходів щодо сприяння торгівлі на національному та регіональному рівнях
- Було опитано 1012 підприємств.

Головне

- Результати опитування свідчать про потребу реформування митних органів у відповідності до вимог та зобов'язань України в Угоді про асоціацію з Європейським Союзом.
- Оцінка роботи митниці у 2018 році порівняно з 2017 роком покращилась, але більшість опитаних вважає, що митниці потрібні зміни.
- Недосконале митне законодавство, недостатня прозорість та відкритість митниці, корупція, свідоме завищення митної вартості та застарілість технічного оснащення залишаються основними проблемами в роботі митниці протягом усіх чотирьох років проведення опитування.

Структура презентації

1. Вплив Угоди про Асоціацію на бізнес
2. Рейтинг перешкод, з якими стикають експортери та імпортери
3. Оцінка роботи митниці, основні проблеми, з яким стикається бізнес, регіональний рейтинг митниць
4. Оцінка деяких заходів, запроваджених в 2018 році («єдине вікно»)
5. Діалог бізнес-влада: роль бізнес-асоціацій та громадських рад

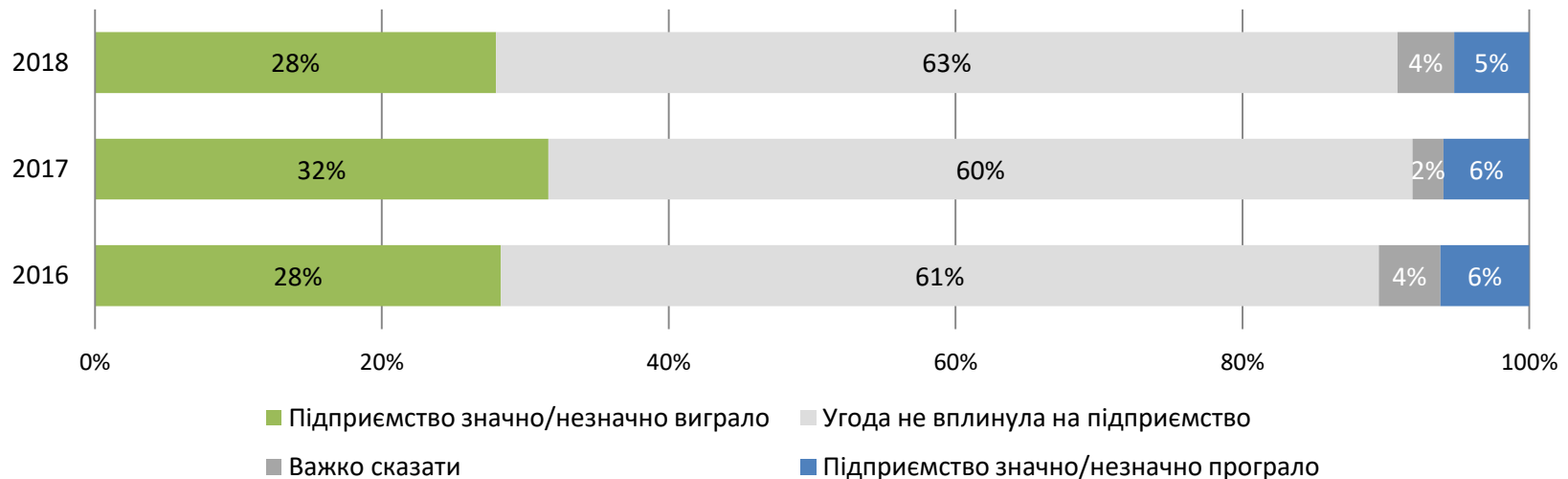
ЗОНА ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ З ЄС: ВПЛИВ ТА ОЧІКУВАННЯ

Оцінка впливу зони вільної торгівлі з ЄС

- В 2018 році оцінки впливу Угоди про асоціацію з ЄС, у тому числі зони вільної торгівлі, на діяльність підприємств стали більш поміркованими
- Частіше за інших про позитивний вплив Угоди на свою діяльність повідомляють великі підприємства, а також підприємства, які здійснюють імпорт

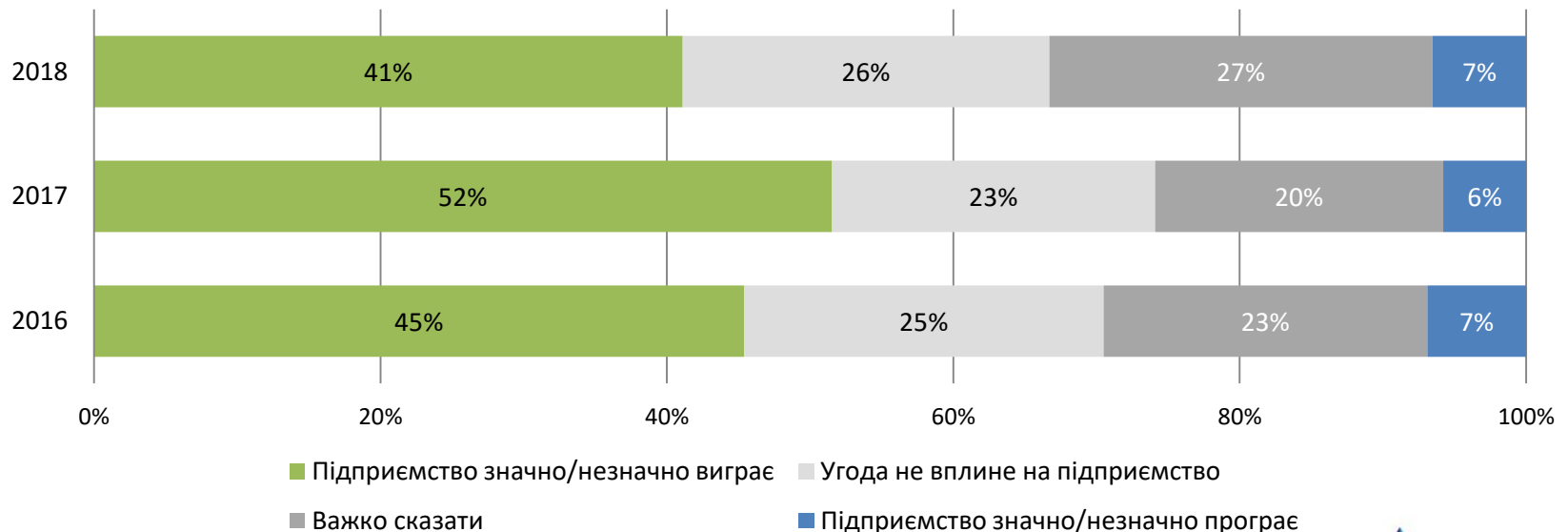
Оцінка впливу Угоди про асоціацію з ЄС

Очікуваний вплив зони вільної торгівлі з ЄС

- Очікування бізнесу щодо майбутнього впливу Угоди також стали поміркованішими: з 52% до 41% скоротилась частка респондентів, які очікують, що їхнє підприємство виграє в результаті реалізації Угоди протягом наступних п'яти років й зросла частка тих, хто не може визначитися з цим питанням (з 20% до 27%).

Очікуваний вплив Угоди про асоціацію з ЄС

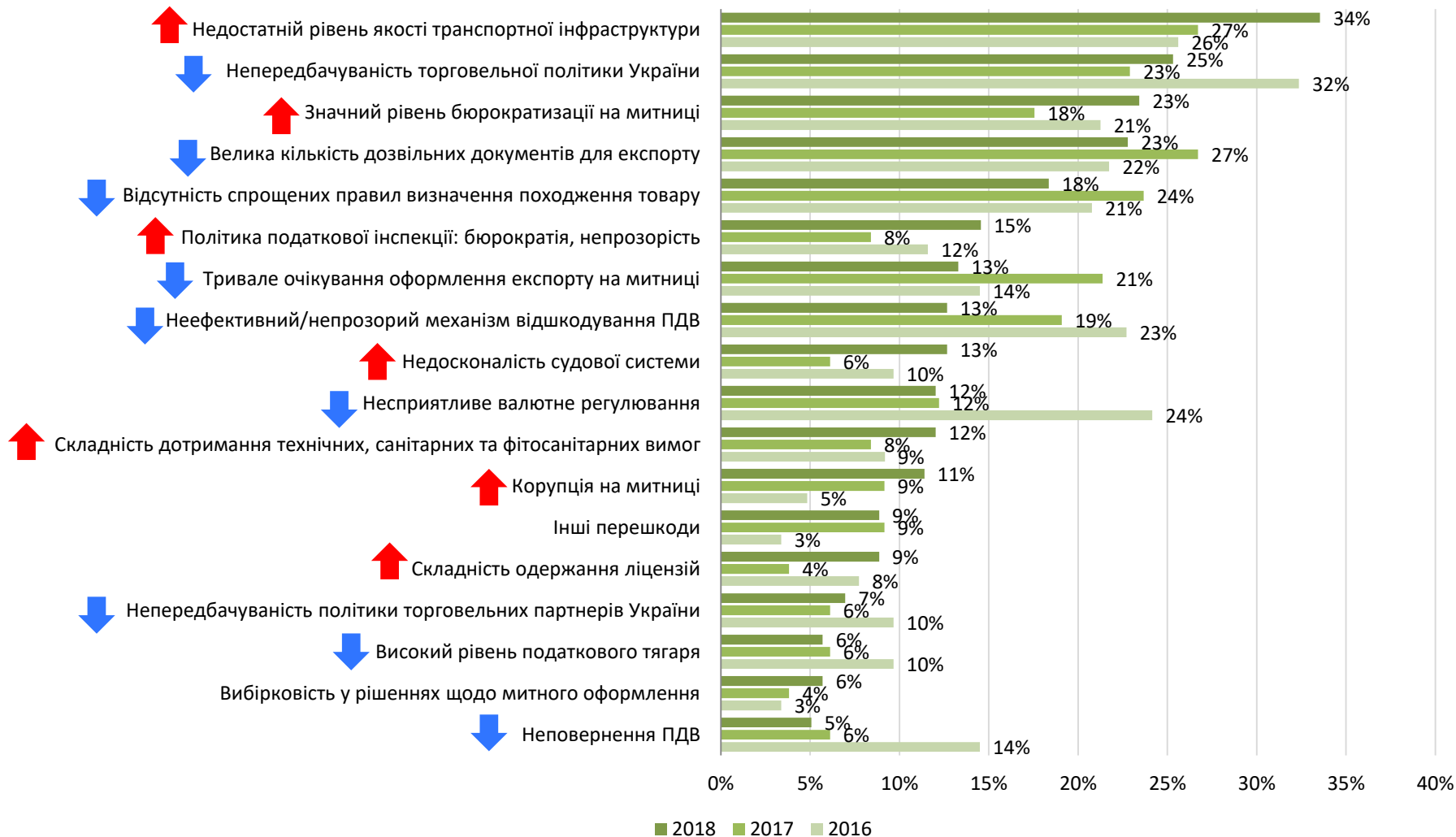

ПЕРЕШКОДИ ДЛЯ ЕКСПОРТЕРІВ ТА ІМПОРТЕРІВ

Перешкоди для експорту

Проект фінансується
Європейським Союзом

* Сума відсотків перевищує 100%, оскільки респонденти могли обрати декілька відповідей

Перешкоди для імпорту

Проект фінансується
Європейським Союзом

* Сума відсотків перевищує 100%, оскільки респонденти могли обрати декілька відповідей

«Сірий імпорт»: оцінка та запобігання

- Майже половина підприємств (48%) не змогли оцінити обсяг товарів, ввезених з порушеннями, на своєму галузевому ринку
- Решта оцінює їх частку переважно до 30%
- Для усунення таких товарів з ринку найчастіше пропонують спрощення митних процедур, а також контроль руху товарів і об'єднання баз даних

Заходи для усунення з ринку товарів, ввезених з порушенням митних правил

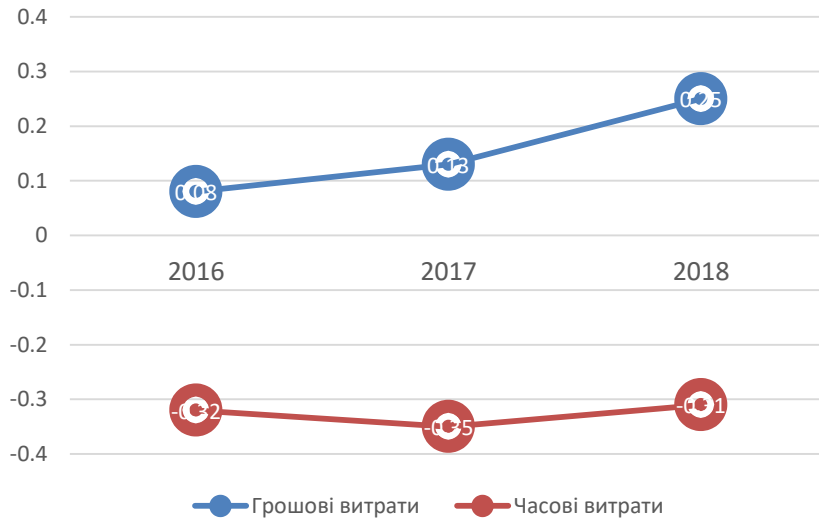

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ МИТНИЦІ

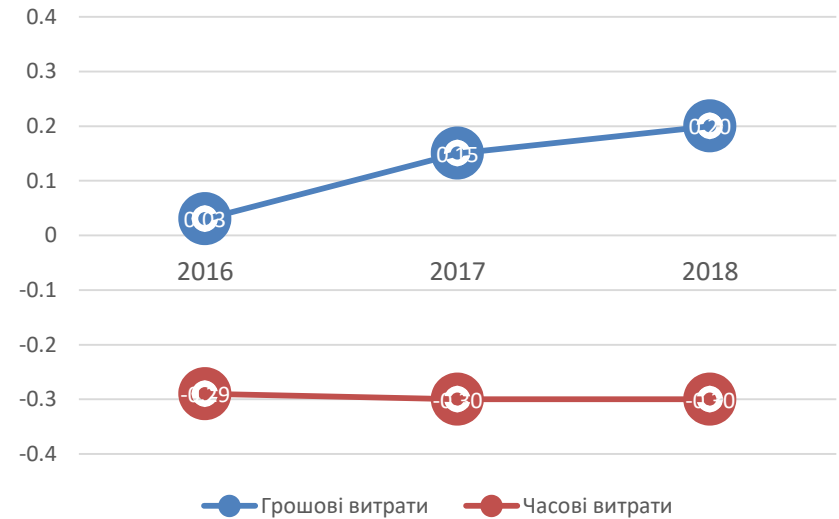

Вартість процедур митного оформлення

Динаміка витрат при проходженні усіх митних процедур експорту

Динаміка витрат при проходженні усіх митних процедур імпорту

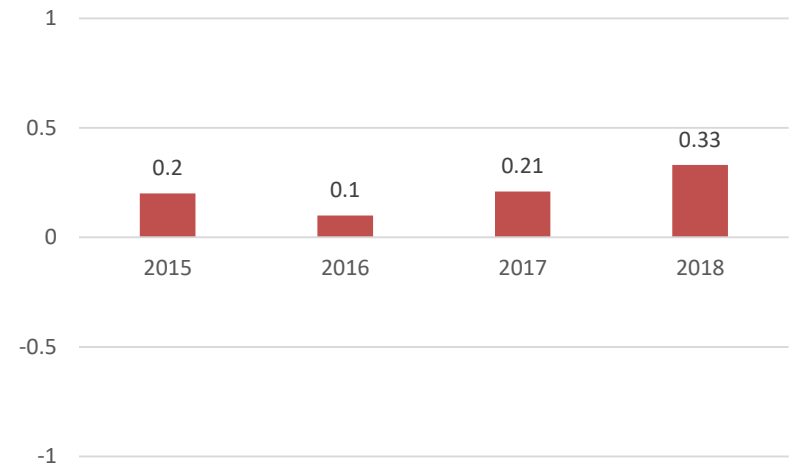
Продовжується тенденція зниження витрат часу та збільшення грошових витрат як при експорті, так і при імпорті.

Оцінка роботи митниці

Оцінка ефективності роботи митних органів

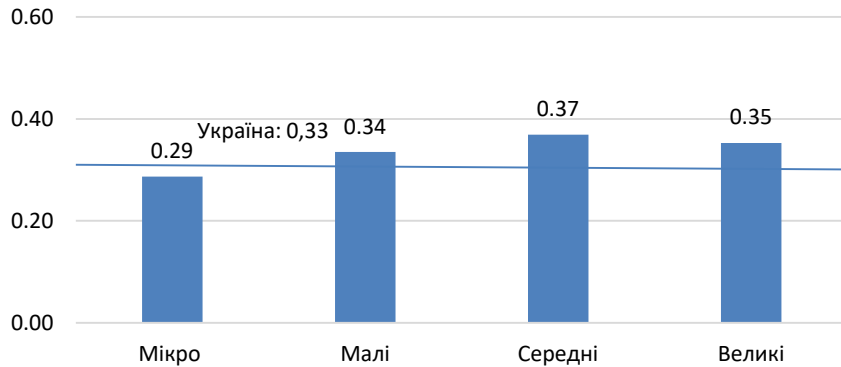
Оцінка роботи митниці: індекс

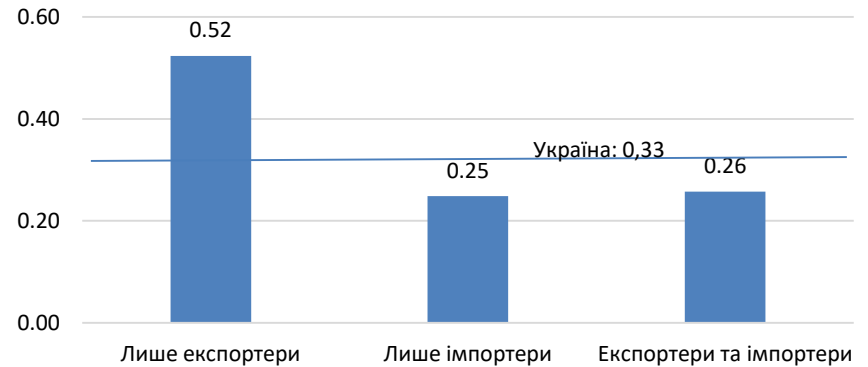
- **Оцінки роботи митних органів в покращились у 2018 році**
- **Оцінка 0,33 на шкалі від -1 до +1 у 2018 році – найвища за всі хвили опитування (2015-2018)**

Оцінка роботи митниці для підприємств різних груп

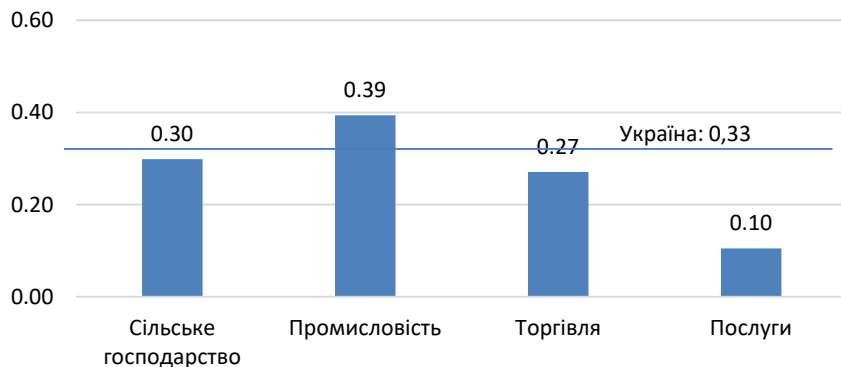
Оцінка роботи митниці підприємствами різних розмірів

Оцінка роботи митниці підприємствами різних видів ЗЕД

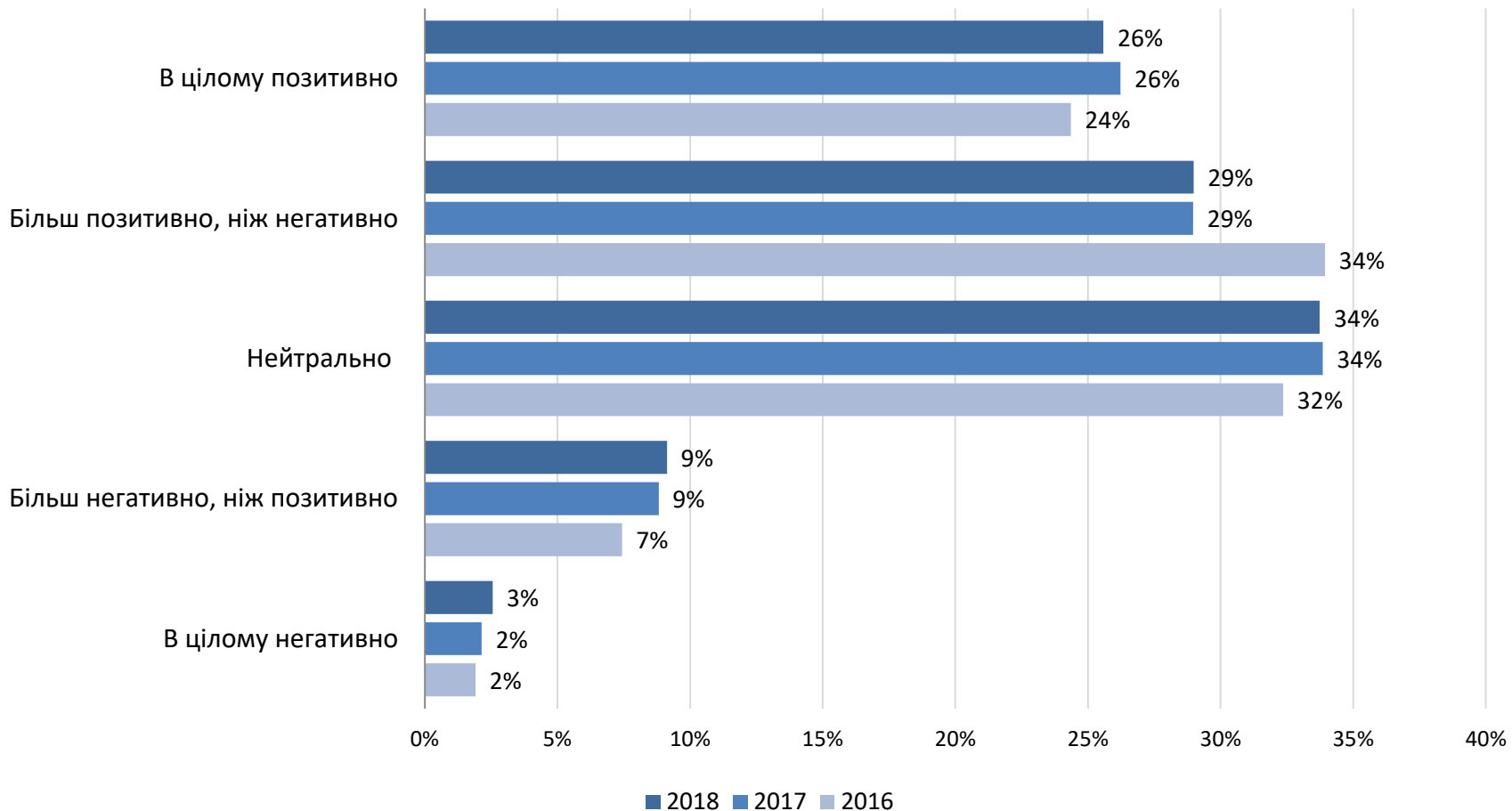

Оцінка роботи митниці підприємствами різних секторів

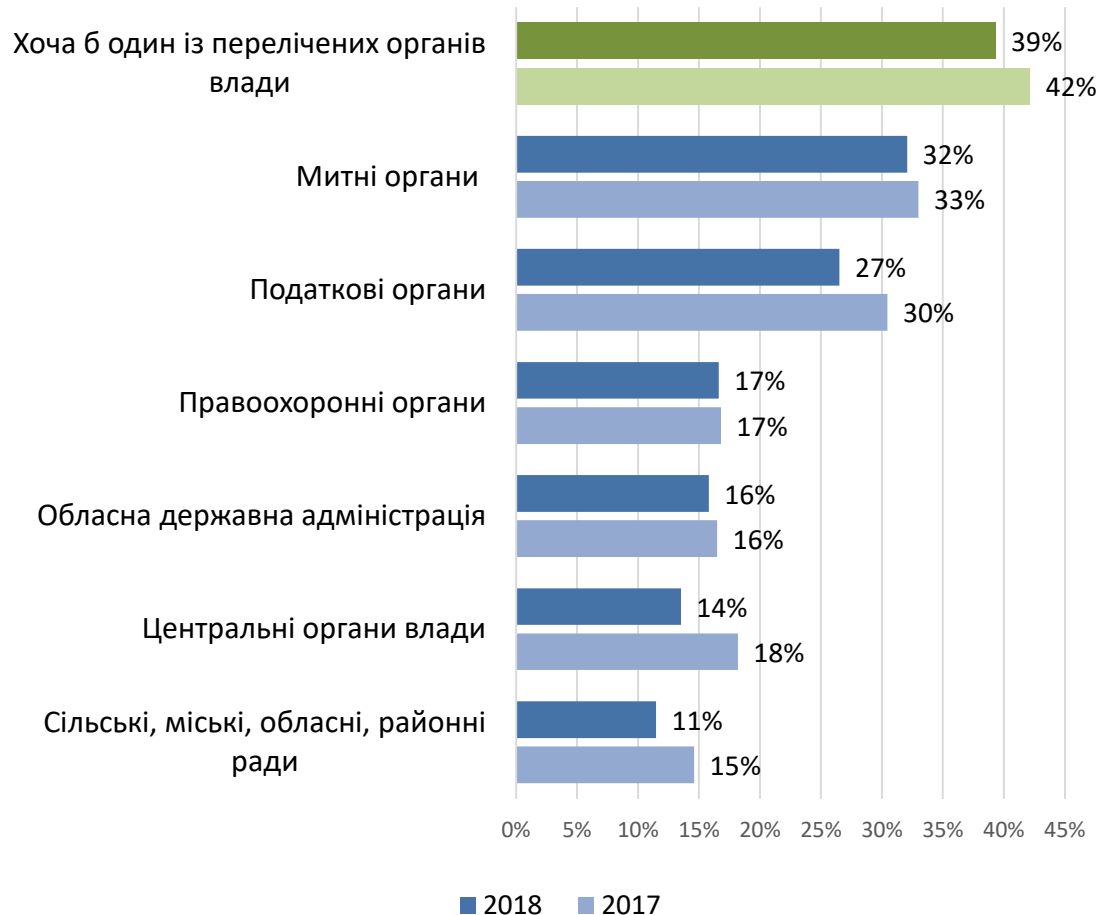

- Мікропідприємства гірше від інших оцінюють роботу митниці
- Підприємства галузі послуг відрізняються найнижчими оцінками роботи митниці
- Підприємства, що не мають імпорту, значно краще від інших оцінюють роботу митниці

Оцінка технічного оснащення МИТНИЦІ

«Важливі друзі» для успішного ведення бізнесу

- 39% опитаних впевнені, що для успішного ведення бізнесу важливо або дуже важливо мати неформальні відносини з представниками державних органів
- Список «важливих друзів» очолюють митниця та податкова
- Важливість неформальних відносин з податковими і центральними органами та місцевим самоврядуванням дещо зменшилася у 2018 році

Проблеми у роботі митниці

Проблеми на етапі класифікації та визначення митної вартості

- Проблеми на етапах класифікації товару та визначення його митної вартості пов'язані між собою та більше актуальні для імпортерів

Топ-5 проблем на етапі прийняття рішення щодо класифікації товару

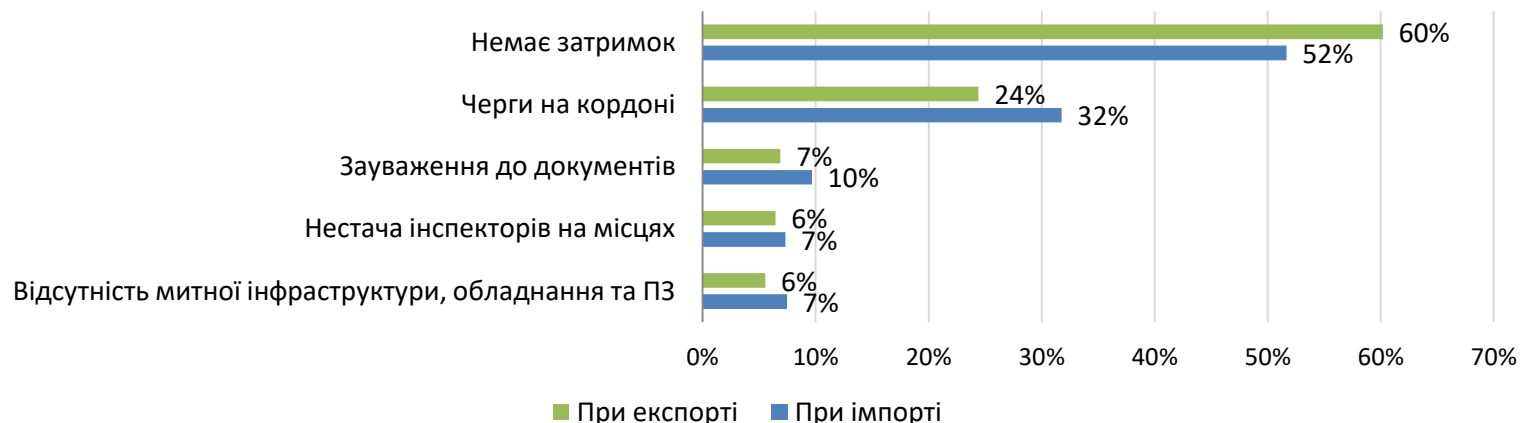
Топ-5 проблем на етапі визначення митної вартості товару

Черги на кордоні – основна причина затримок вантажів

- Затримки вантажів найчастіше виникають через черги на кордоні
- 22% підприємств вважають, що за черги переважно відповідальна Україна, а 14% – що це відповідальність сусідніх країн
- 50% вважають, що за черги однаково відповідальні обидві сторони
- Разом з цим, у більш ніж половини опитаних підприємств вантажі не затримували ні при експорті, ні при імпорті

Основні причини затримання вантажів під час прикордонного контролю

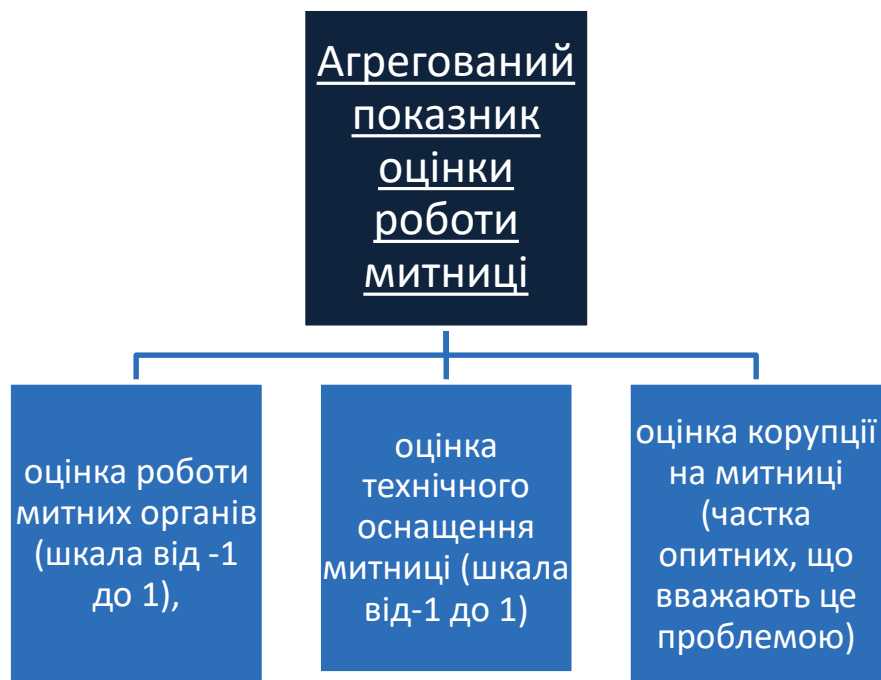
РЕГІОНАЛЬНИЙ РЕЙТИНГ МИТНИЦЬ (ЗА ОЦІНКАМИ ПІДПРИЄМСТВ)

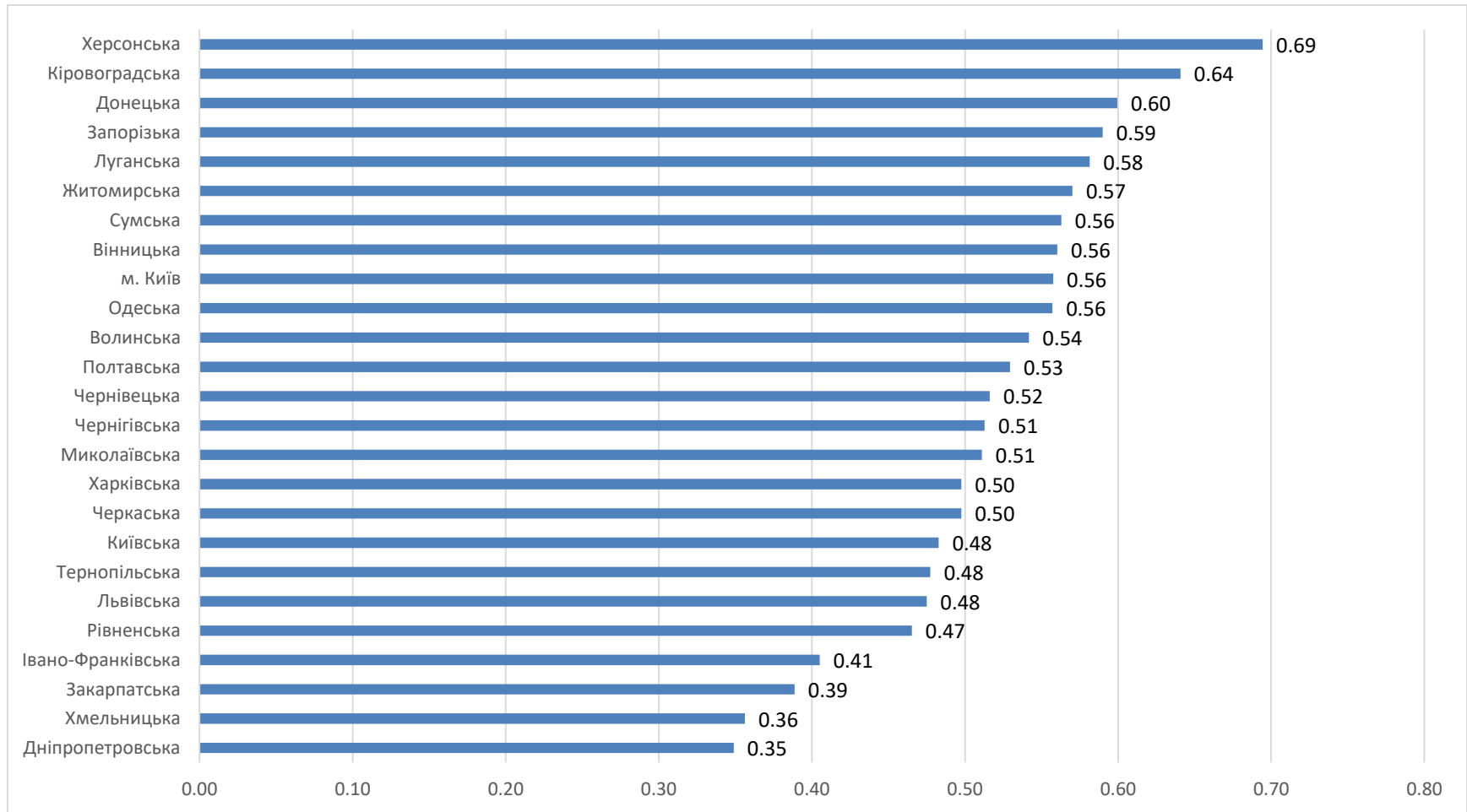
Агрегований показник(АП) :

Підприємства по різному оцінюють роботи митниць в різних регіонах

Для моніторингу – розроблено **Агрегований показник оцінки роботи регіональних митниць**

Агрегований показник роботи митниці в регіонах (2018)

АП 2018 до АП 2017

	Місце в рейтингу 2018	Місце в рейтингу 2017	2018 до 2017, зміна місця
Херсонська	1	11	10
Кіровоградська	2	1	-1
Донецька	3	4	1
Запорізька	4	19	15
Луганська	5	9	4
Житомирська	6	13	7
Сумська	7	7	0
Вінницька	8	10	2
м. Київ	9	23	14
Одеська	10	20	10
Волинська	11	25	14
Полтавська	12	8	-4
Чернівецька	13	16	3
Чернігівська	14	3	-11
Миколаївська	15	15	0
Харківська	16	17	1
Черкаська	17	12	-5
Київська	18	22	4
Тернопільська	19	21	2
Львівська	20	18	-2
Рівненська	21	5	-16
Івано-Франківська	22	6	-16
Закарпатська	23	14	-9
Хмельницька	24	2	-22
Дніпропетровська	25	24	-1

- У 2018 році порівняно до 2017 року оцінки роботи митниці покращились в 13 регіонах, погіршилися в 5 регіонах, а в 7 — залишилась без змін.
- Покращення результатів:** Запорізька м. Київ, Волинська, Херсонська)
- Погіршення результатів:** Хмельницька, Івано-Франківська, Рівненська

ОЦІНКА ДЕЯКИХ ЗАХОДІВ, ЗАПРОВАДЖЕНИХ В 2018 РОЦІ

«Єдине вікно» на митниці

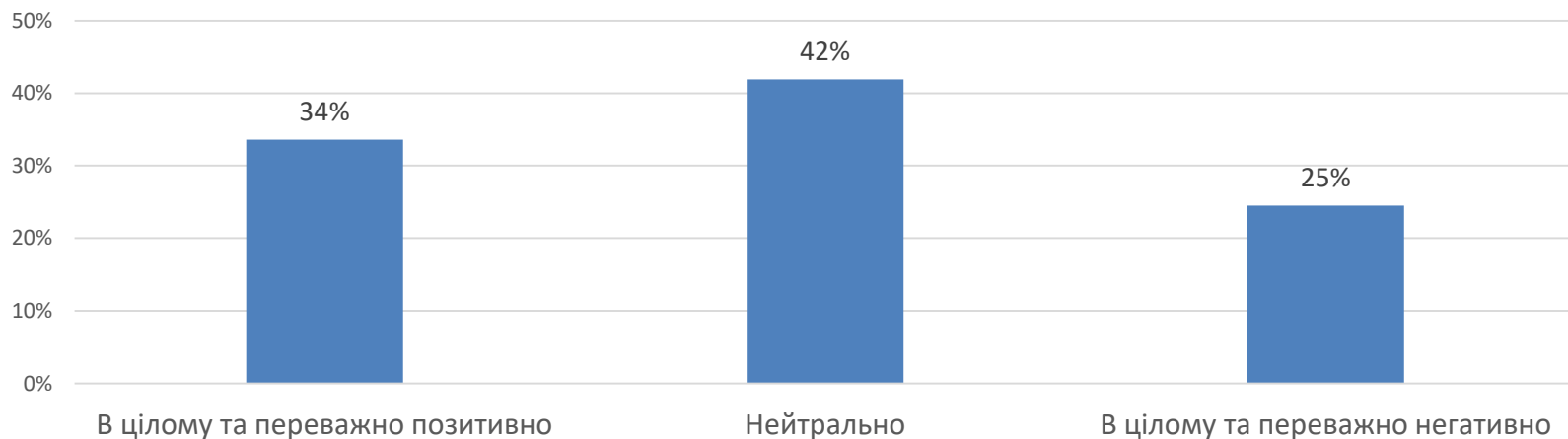
- В 2018 році 86% підприємств, які займаються оформленням документів на митниці без допомоги митних брокерів, проходили митницю через «єдине вікно».
- Це більше, ніж було у 2017 р. (54%) та 2016 р. (42%)

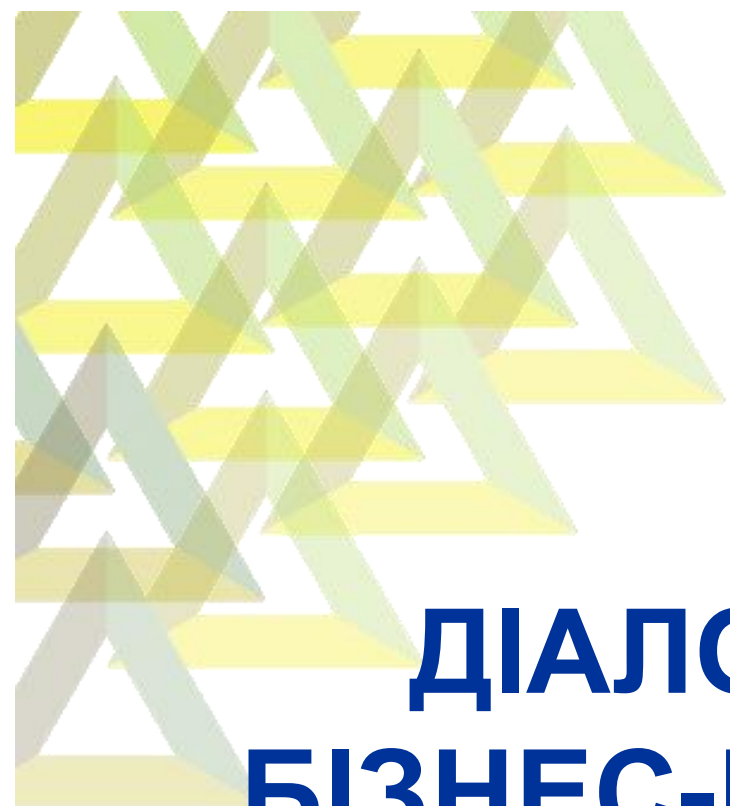

Закон про 24 години (і 500 євро)

- Респонденти переважно оцінюють норму закону, що обмежує суму ввезення товарів для тих, що перебували за межами України менше доби і частіше, ніж раз на 3 дні, нейтрально або позитивно
- Це нововведення більше за інших підтримують мікропідприємства (за розміром), торговельні підприємства (за сектором) та імпортери (ЗЕД)

Оцінка норми закону, що обмежує ввезення товарів без оподаткування на суму 500 євро особами, які перебували за межами України менше 24-х годин, 1 раз на 72 години

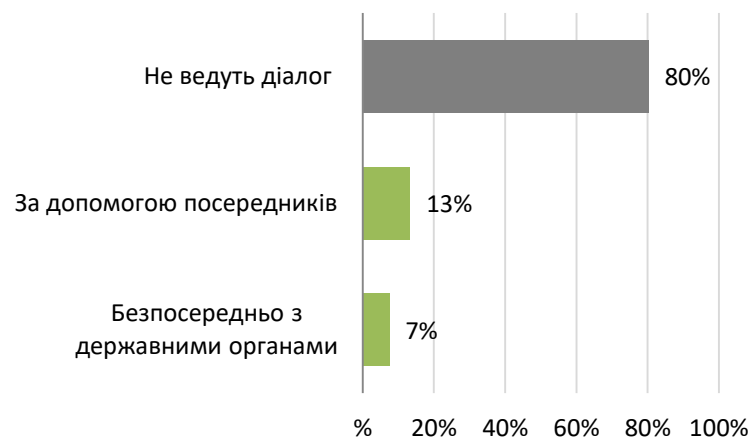
ДІАЛОГ З ПИТАНЬ БІЗНЕС-ВЛАДА: БІЗНЕС АСОЦІАЦІЇ, ГРОМАДСЬКІ РАДИ

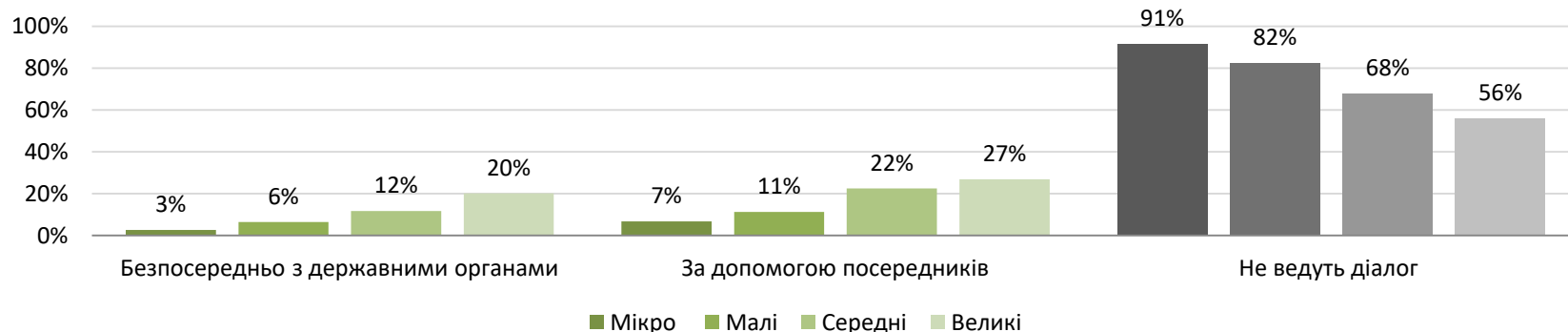
Діалог з державними органами

- Лише 20% підприємств ведуть діалог з державними органами щодо спрощення процедур торгівлі
- Цей діалог переважно відбувається через посередників (бізнес-асоціації, ТПП)
- Що більший розмір підприємств, тим частіше вони залучені у діалог

Діалог державними органами

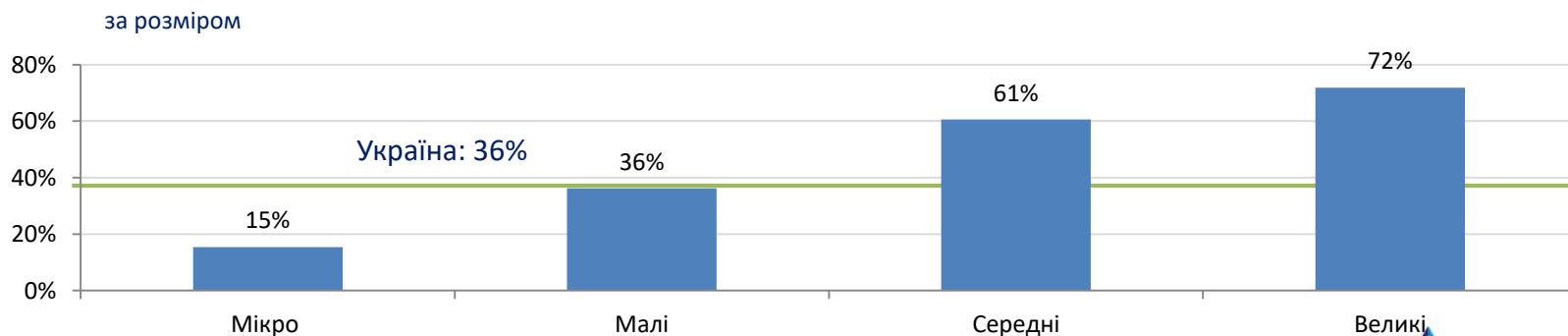
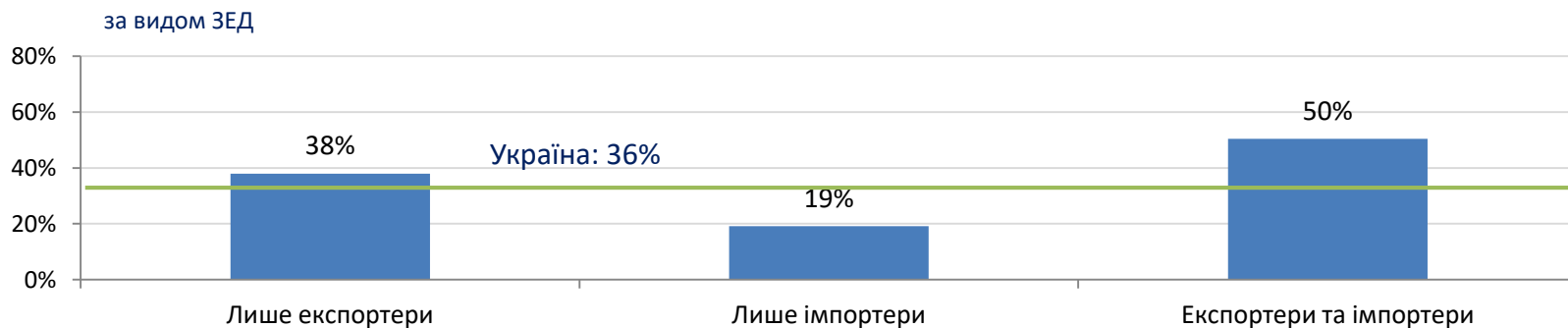

Діалог з державними органами за розміром підприємств

Членство у бізнес-асоціаціях

- 36% підприємств є членами бізнес-асоціацій (45% у 2016 році та 41% у 2017 році)
- Це переважно експортери та імпортери, а також підприємства більших розмірів

Послуги бізнес-асоціацій

- Бізнес-асоціації найчастіше надають підприємствам інформаційні послуги, а також послуги з навчання
- Адвокація – найменш поширена послуга бізнес-асоціацій

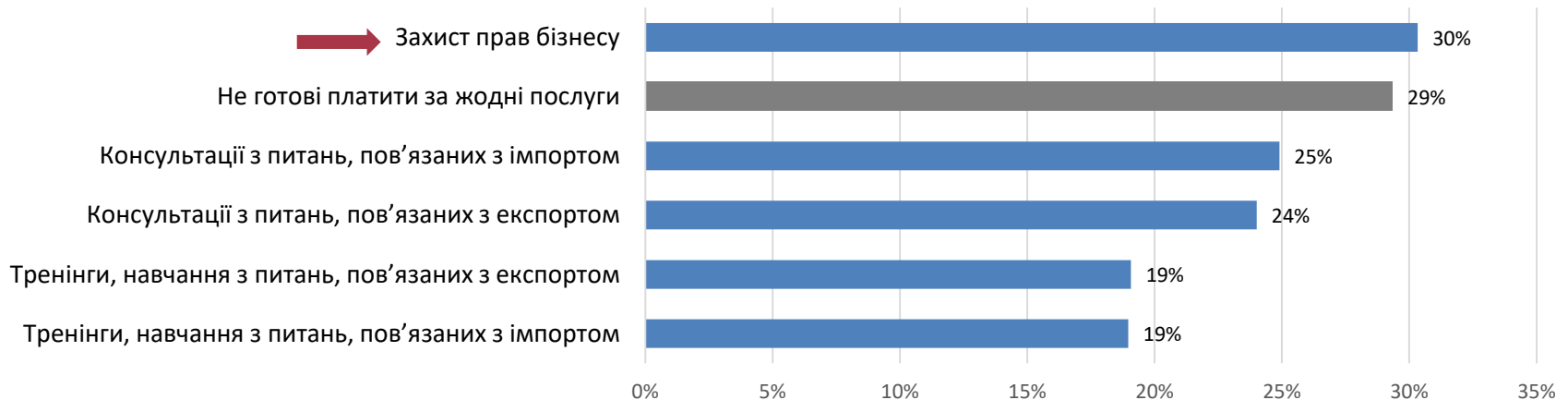
Послуги, що надаються бізнес-асоціаціями

Попит на послуги із захисту бізнесу

- Захист прав бізнесу – це послуга, яку учасники ЗЕД, у тому числі ті, що не входять до ділових об'єднань, найчастіше готові отримувати від таких об'єднань на платній основі
- Це свідчить про розбіжність між попитом з боку бізнесу та пропозицією з боку ділових об'єднань (тільки 10% бізнес-асоціацій надають послуги з адвокації і 17% – юридичну допомогу)

Послуги бізнес-асоціацій, за які підприємства готові платити

Оцінка роботи Громадських рад

- **57% респондентів не знають** про існування Громадської ради при Міністерстві економічного розвитку і торгівлі
 - Ті, хто знають про цю раду, оцінили її діяльність в середньому на **3 бали** (шкала від 1 до 5)
 - **Індекс змін** оцінок діяльності Громадської ради у порівнянні з 2017 роком склав **+0,13** (шкала від -1 до +1)
- **73% не знають** про існування Громадської ради при **ДФС**, решта оцінюють діяльність в середньому на **2,9 бала**
- **75% не знають** про існування Громадської ради при **регіональному управлінні ДФС**, решта оцінили на **3 бали**
- **77% не знають** про існування Громадської ради при Міністерстві фінансів, решта оцінюють в середньому на **2,9 бала**

Оцінка роботи Офісу з просування експорту

- **72% експортерів не знають про існування Офісу з просування експорту.**
- Решта у середньому оцінили діяльність Офісу на **3,3 бали**
- Найменше рівень обізнаності серед **мікропідприємства (19%)** та підприємства сфери **торгівлі (20%)**

Розмір підприємств	Частка опитаних, що знають про існування Офісу з просування експорту	Середня оцінка діяльності Офісу з просування експорту, балів (від 1 до 5)
Мікропідприємства	19%	3,1
Малі підприємства	27%	3,3
Середні підприємства	33%	3,4
Великі підприємства	36%	3,3
В ЦІЛОМУ В УКРАЇНІ	28%	3,3

Висновки

Потрібні
зміни!

Контакти

ІНСТИТУТ
ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ТА ПОЛІТИЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ

вул. Рейтарська 8/5-А, Київ 01030, Україна
тел: +38-044-278-6360
e-mail: institute@ier.kiev.ua

www.ier.com.ua

[IER.Kyiv](https://www.facebook.com/IER.Kyiv)

[@IER_Kyiv](https://twitter.com/IER_Kyiv)